

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse määruse 3. jaanuari 2017. a määruse nr 1 „Ajateenija ja asendusteenistuja toetuse, reservväelasele õppekogunemisel ja reservasendusteenistujale reservasendusteenistuses ja erakorralises reservasendusteenistuses osalemise aja eest makstava toetuse ning ajateenija ja asendusteenistuja lapse toetuse ulatus ja maksmise kord“ muutmise“ eelnõu SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse 3. jaanuari 2017. a määruse nr 1 „Ajateenija ja asendusteenistuja toetuse, reservväelasele õppekogunemisel ja reservasendusteenistujale reservasendusteenistuses ja erakorralises reservasendusteenistuses osalemise aja eest makstava toetuse ning ajateenija ja asendusteenistuja lapse toetuse ulatus ja maksmise kord“ muutmise määrus kehtestatakse kaitseväeteenistuse seaduse § 80 lõike 6 alusel. Eelnõu on koostatud seetõttu, et suurendada reservväelasele õppekogunemisel osalemise aja eest makstava toetuse põhiliikide suurust.

1.1 Sisukokkuvõte

Reservväelaste õppekogunemisel osalemise toetust ei ole aastaid tõstetud, kuigi elukallidus ja inflatsioon on aasta-aastalt tõusnud. Määrusega tõstetakse kõigi õppekogunemisel osalevate reservväelaste ametikohtade põhiliikide toetust 50% võrra, et viia toetus tasakaalu elukalliduse ja palkade kasvuga.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja kavandi on koostanud Kaitseressursside Ameti inimvara planeerimise osakonna kaitseväeteenistuse nõunik Gerli Morell (gerli.morell@kra.ee). Eelnõu koostamise eest vastutab Kaitseministeeriumi õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Eda Loo-Suun (eda.loo-suun@kaitseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Anu Rooseniit (anu.rooseniit@keeletoimetus.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Kaitseväeteenistuse seaduse § 80 lõige 6 sätestab, et Vabariigi Valitsuse määrusega peab olema kehtestatud reservväelasele õppekogunemisel osalemise aja eest makstava toetuse ulatus ja kord.

Eelnõu §-ga 1 muudetakse Vabariigi Valitsuse 3. jaanuari 2017. a määruse nr 1 „Ajateenija ja asendusteenistuja toetuse, reservväelasele õppekogunemisel ja reservasendusteenistujale reservasendusteenistuses ja erakorralises reservasendusteenistuses osalemise aja eest makstava toetuse ning ajateenija ja asendusteenistuja lapse toetuse ulatus ja maksmise kord“ § 3 lõikes 2 sätestatud õppekogunemisel osalevatele reservväelastele makstava toetuse suurust. Sõduri ametikohal tõstetakse toetust 37-lt 55 euron, allohvitseri ametikohal 40-lt 60 euron ning ohvitseri ametikohal 50-lt 75 euron õppekogunemisel osalemise päeva eest.

Toetust arvestatakse ja makstakse reservväelaste õppekogunemisel osaletud kalendripäevade järgi.

Praegu kehtivad reservväelaste toetuste suurused ei ole muutunud 2018. aastast. Reservväelaste toetuse kitsaskohtadele on avalikult tähelepanu pööranud õiguskantsler ja Riigikogu liikmed ning teinud ettepaneku leida reservväelastele õiglasem toetuste maksmise süsteem, mis võtab arvesse üldist elukallidust ja palkade tõusu.

Reservväelaste seas läbiviidavas arvamusküsitlustes on läbivalt esile tõstetud reservteenistuses osalemise aja eest makstava madala toetuse suurust, mis enam ei kata isikute tavapärasest sissetulekut ning mistõttu tekib olukord, kus sissetuleku languse tõttu ei ole isikul võimalik elulisi kohustusi täita. See on tekitanud olukorra, kus õppekogunemise kutse saanud reservis olevad isikud ei ilmu õppekogunemisele või taotlevad õppekogunemiselt vabastust raske majandusliku olukorra tõttu. Seda esineb eelkõige perekondades, kus reservis olev isik on ainus elatise teenija. Kuigi reservväelaste toetuse süsteemi muutmine puudutab otseselt vastavasse sihtrühma kuuluvaid isikuid, siis kaudne mõju avaldub ka sihtrühma lähikondsetele, leibkonnale ja tööandjatele.

Seega on toetuse suurus üks oluline komponent, mis avaldab mõju õppekogunemistest osavõtjate motivatsioonile osaleda õppekogunemistel ka tulevikus. Kõrge motivatsioon ja võitlustahe on aga eelduseks, et riigi kaitsevalmidus oleks tagatud. Seetõttu on oluline tagada, et toetuste süsteem oleks ajakohane.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse rakendumine 5. maist 2025. a. Määrust rakendatakse tagasiulatuvalt, et kõrgemat toetust oleks võimalik maksta ka õppekogunemisel SIIL 2025 osalevatele reservväelastele. Õppekogunemine SIIL 2025 algab 5. mail 2025. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusaktidega.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisega suureneb reservväelastele makstav toetus. Seeläbi paraneb reservväelaste võime paremini katta oma igapäevaelu olmelisi kohustusi ning keskenduda rohkem õppekogunemise eesmärkide täitmisele. Seeläbi suureneb õppekogunemisel osalejate hulk, kuna majanduslikel põhjustel vabastamise taotlusi esitatakse vähem, mis tagab parema valmisoleku sõjaliseks riigikaitseks.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamisega kaasneb lisakulu 2025. aastal 2,4 miljonit eurot, mis on planeeritud Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvesse. Määruse rakendamine ei too kaasa tulu.

6. Määruse jõustumine

Määrust rakendatakse tagasiulatuvalt 5. maist 2025. a, et tagada õppekogunemisel SIIL 2025 osalevate reservväelaste toetus käesoleva määrusega kehtestatavas ulatuses. Õppekogunemine SIIL 2025 algab käesoleva aasta 5. mail. Määrus mõjutab 21 336 reservis olevat isikut, kes on kutsutud 2025. aastal õppekogunemistele alates 5. maist.

7. Eelnõu koostöölastamine

Eelnõu esitati koostöölastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu Rahandusministeeriumile ning arvamuse andmiseks Kaitsevägele. Eelnõule märkusi ei esitatud.